

УПАСВХ. № 103/19.02.2016г.

РЕЦЕНЗИЯ

*на научните трудове на гл.ас.Вера Илиева Антонова- Върбанова,
доктор, за участието ѝ в конкурс за заемане на академичната
длъжност "доцент" в професионално направление 7.6."Спорт",
специалност "Волейбол" на катедра „Баскетбол,волейбол,хандбал”*

при НСА "Васил Левски"

Рецензент: проф.Василка Христова, доктор

На конкурса за „доцент” по волейбол, обявен в Държавен вестник, брой 84 от 30.10.2015г., стр.82, за нуждите на катедра „Баскетбол, волейбол, хандбал” към Национална спортна академия”Васил Левски”, кандидатства само гл.ас. Вера Илиева Антонова- Върбанова, доктор.

В конкурса за „доцент” гл.ас. Вера Антонова –Върбанова представя списък на научните трудове и публикации, съдържащи 23 заглавия. Същите са групирани по следния начин:

- Автореферат на дисертационен труд на тема:”Усъвършенстване на процеса на обучение по волейбол в VI и VII клас на средното образователно училище”
- Една монография
- Едно ръководство /в съавторство/, на сръбско –хърватски език
- Глава от ръководство/ под редакцията на Росица Църова и Огнян Миладинов
- 20 публикации, от които 8 са публикувани на английски език/№№2,3,4,9,10,11,22/ и останалите 13- на български език/№№ 1,5,6,7,8,13,14,15,16,17,18,19,20,21/.

От представените публикации няма да рецензирам автореферата на дисертационния труд и частта на В. Антонова в ръководството „Beach volleyball”/”Плажен волейбол”/.

Основният акцент е поставен върху монографията „Оптимизиране на началното обучение по волейбол”. Материалът е написан на 109 стр., като авторката изтъква характерните особености на волейболната игра, позовавайки се на различни автори, като изтъква и свои виждания по тематиката. Вера Антонова подчертава мястото, което заема волейболът в урока по физическо възпитание и спорт в училище, значимостта на началната фаза в обучението, играта с крака, без която е невъзможно правилното овладяване на спортната техника, подходите, които използва спортният педагог в обучението. Освен върху прецизността при изпълнението се изтъкват съответните двигателни и психологически качества, съпровождащи волейболната техника. Подчертана е и ролята на различните средства, целящи разнообразяване и поддържане на интереса и положителните емоции.

„Оптимизиране на началното обучение по волейбол” цели да разкрие особеностите, спецификата в обучението и преподаването и усъвършенстването на началното обучение по волейбол в урока по физическо възпитание и спорт в СОУ.

Задачите, заложи в монографичния труд са да се установят промените в динамиката на прираста на изследваните показатели /двигателни и спортно-технически/, както и въздействието на избраните средства за обучение, без методика на обучение.

Комплексът от тестове и упражнения е съобразен с учебната програма на МОН по физическо възпитание и спорт, като програмата е задължителна и е в сила от 2004г. Приложени са 11 теста, чрез които се упражнява контрол върху успеваемостта на обучаемите. Същите са добре онагледени, но липсва тест за „подаване с две ръце отгоре над глава”, от което подаване всъщност започна обучението по волейбол. Приложените упражнения /106 бр./, от които 39 са онагледени, стойностни са и са обяснени много добре. Преценявам, че са адаптирани към учебната програма и имат комплексен характер.

Общото впечатление от монографията е ,че същата има приносен и приложен характер.

В списъка на научните трудове и публикации, кандидатът за доцент представя:

•7 самостоятелни публикации

•13 публикации в съавторство.

Те могат да бъдат групирани в следните сюжетни линии:

Проблеми на волейбола в училищното физическо възпитание /9 публикации/.

Проблеми на високото спортно майсторство във волейбола /9 публикации/.

В нашата рецензия ще се спрем върху публикуваните материали на кандидата за доцент.

Количеството на представената научна продукция по обем и брой е според новоприетите критерии и отговаря на т.нар. „наукометрични изисквания” на НСА”Васил Левски”.

Публикациите, на които В. Антонова е самостоятелен автор /от №2 до №8 / са представени на български език:№№5,6,7,8 и на английски език №№2,3,4. Публикации с №№2 и 4 са насочени към училищното физическо възпитание, а публикация №4 е намерила място в индексираното списание „Физичка култура”- Скопие.

Същите се отнасят до специфичната волейболна пригодност на учениците от СОУ, като се прави оценка, съгласно възприетата нормативна система за спортните училища. Антонова установява изоставане на учениците от СОУ в сравнение с тези от спортните училища по двигателни качества, поради което и спортно-техническото равнище е по-ниско.

Друга публикация, свързана с училищното физическо възпитание е №7. Засяга проблемите на мини волейбола, като разновидност на класическия волейбол, заедно със своите специфични характеристики, свързани с правилата на играта и нейната тактика.Излага се мнението на В.Антонова и настойчивия ѝ стремеж да разшири и популяризира мини волейбола, давайки градивни препоръки.

Публикации: №№ 5, 6, 8 се отнасят до високото спортно майсторство,а Антонова анализира определени игрови показатели: посрещане, сервис /начален удар/ и установява важността им за крайния

успех. Като препоръки към тези публикации си позволяваме да отбележим, че ползването на натурални числа, вместо коефициенти или проценти не е най-добрия начин за представяне. Биха могли да бъдат дадени и доказателствени зависимости между игровите показатели и крайното класиране на отборите, което би повишило научната стойност на публикациите /Рангова корелация/.

Следва разделът, посветен на волейбола в ръководството „Система за оценяване резултатите на спортната подготовка на учениците от спортните училища”. В рамките на 22 стр. авторката предлага най-често използваните тестове за антропометрична, двигателна и спортно-техническа насоченост. Методическите указания са формулирани много добре, а приложените таблици за оценка на специфичната работоспособност са изработени по възрастов и полов признак.

В публикации с №№ 11,12,15,17 В. Антонова е първи автор. Публикации с №№ 11 и 12 са посветени на училищното физическо възпитание, елементите на играта, структуриране на упражненията по най-целесъобразен начин, както и въздействието на специално-подготвителните упражнения за по-лесно и безпроблемно усвояване на сложната волейболна техника. Структурните модели показват значими корелации между изследваните показатели.

Публикации с №№15,17,18 са свързани с високото спортно майсторство, като публикации № 15 и № 17 представляват картина на италианския волейбол, в който има българско участие на състезатели и треньори. В публикация №18 Антонова, в съавторство с Котев, правят паралел на сервиса в качествен аспект, като се съпоставят резултатите в отделните мачове на българския отбор, участник в турнира КЕШ.

Следват публикации /3 на брой/, съвместно с Н.Делева- Атанасова /публикации с №№ 16,19,20/. Публикация № 16 е свързана с извънучилищната програма, като за пример служи волейболен клуб „Звезди”94. Авторките Делева и Антонова доказват, че „училищните спортни клубове са се утвърдили като основни педагогически звена за формиране, развитие и удовлетворяване интересите, потребностите и способностите на децата за рационално използване на свободното време”.

Публикация № 19 е в същия авторски тандем, но този път В.Антонова е първи автор. Анкетирани са наставници на 4 спортни

федерации, между които и БФ Волейбол, като се поставят оценки за компетентност на студентите-практиканти.

Потвърждава се необходимост от придобиване на предприемачески умения и компетенции, придобити в работна среда. В същото време, показаните практически умения и теоретични анализи са се отразили върху положителната преценка на практикантите.

Публикация №20 разглежда проблема за удовлетвореността на студентите- практиканти от НСА"В.Левски". Установява се висока степен на удовлетвореност, свързана с получените от практиката знания, придобити умения и натрупан опит.

Следват публикации с №№ 9,10,14,21, в които Антонова е трети автор и публикация № 14, където е четвърти автор.

Публикации №№ 9 и 10 са намерили място в списание „Физичка култура”- Скопие. И двете са представени на английски език и са свързани също с училищното физическо възпитание, по-специално с основната степен на СОУ.

В публикация № 14 авторите Антонов, Михайлов, Антонова разглеждат индивидуалната игрова ефективност при най-добрите изпълнители от Световното първенство през 2006г.

Моторните способности на волейболистки са изследвани от авторски колектив, в който Антонова попада като четвърти автор. Изследваните показатели са свързани с ”прецизност, ритъм и честота на движенията”, като се установява добро ниво при изследваните лица.

Последната публикация, с насоченост извън физическото възпитание в училище и високото спортно майсторство, е свързана с биохимични и физиологични характеристики и състезателния стрес във волейбола /публикация № 21/. Чрез създаден експериментален модел е изследвана психическата стабилност и устойчивост на волейболистите и съпътстващия игрови риск. В.Антонова участва като трети автор.

Гл.ас. Вера Антонова- Върбанова има данни за добър преподавател и научен работник. Завършва средното си образование със специалност ”журналистика” /1999г/ и постъпва в НСА”В.Левски” със специалност „учител по физическо възпитание”, по-късно ”треньор по волейбол” и

„журналистика”. От 2003 до 2008г. Антонова работи като хоноруван преподавател по волейбол в катедра „Баскетбол,волейбол,хандбал”. Същата /2008г./ година е назначена като „асистент” към горецитираната катедра, а на следващата година защитава дисертационен труд на тема”Усъвършенстване на процеса на обучение по волейбол в VI и VII клас на средното образователно училище. За своя неголям трудов стаж Антонова придобива педагогически опит, който пренася в практиката и теорията в обучението на своите студенти. От 2010г. става главен асистент по силата на закона, третиращ въпроса за защитилите докторски дисертации. В научно-изследователския раздел тя разработва предимно въпроси, свързани с училищното физическо възпитание и мястото на волейбола в учебния процес на СОУ. Освен това разработва и въпроси, свързани с техническата подготовка и мини волейбола. В областта на високото спортно майсторство работи върху особеностите и закономерностите, осигуряващи по-висока ефективност на висококвалифицираните волейболисти в игрови условия. Вера Антонова активно се включва в интензивни международни и български програми по образователни и научни проекти / 7 броя/, както и в научни конференции и конгреси.

В педагогическия раздел Антонова ръководи практически занимания и женския отбор на НСА”В.Левски”, участник в НСГ.Също така води специалност II курс Треньорски факултет и чете лекции, както във водената от нея специалност, така също и в курсове за повишаване квалификацията на кадрите /Следдипломна квалификация/. Оказала е научно ръководство на трима студенти, успешно защитили своите дипломни работи / 1 – ОКС „бакалавър” и 2 – ОКС „магистър”/. Има принос в популяризирането на мини волейбола в столицата, като е в основата при провеждането на 4 семинара, съвместно с БФВолейбол, НСА”Васил Левски” и Столична община.

Основните научни и научно-приложни приноси на кандидата за доцент се свеждат до следното :

Извършен е опит за оптимизиране на учебния процес в СОУ по физическо възпитание и спорт. Предлагат се средства за по-достъпно и интересно обучение по отделните технически елементи, анализирани са показатели за анатомо-физиологичното развитие на учениците, както и тяхната двигателна годност, с отношение към волейболния спорт.

Извършено е изследване върху контрола и качеството на спортната подготовка в спортните училища на България, като е приложена система за оценяване на резултатите на ученици от V до XII клас. Приносите са с практико-методично значение.

Дадена е методическата последователност при обучението по мини волейбол. Приносите са теоретико-практически. Разширява се кръгът от теоретични знания, научават се нови правила, които се различават от тези на класическия волейбол, упражненията са групирани по определени признаци.

Изследванията, свързани с високото спортно майсторство представляват обобщени данни, разкриващи потвърдителни и нови факти за игровата ефективност на волейболистите.

Цитираните научни приноси са в сферата на теорията и методиката на спортната подготовка и заемат подобаващо място. Спомагат за усъвършенстване на учебно-тренировъчния процес по волейбол.

Приносите са дело на кандидата за доцент. В повечето случаи Антонова прави самостоятелни анализи, в други случаи- с помощта на компетентни специалисти.

Към научно-изследователската продукция на Вера Антонова-Върбанова имам някои бележки и препоръки.

Прави впечатление подценяването и пренебрегването на някои автори, които не са цитирани, като същите се ползват с безспорен авторитет.

Не става ясно кой метод използва Антонова в обучението – цялостен или разчленен. Утвърдените тенденции поддържат становището, че удачен е цялостният метод, което се доказва и в дисертацията на Милена Лазарова.

В монографията се наблюдава недостатъчна прецизност по отношение на онагледяващия материал. Само 2 таблици имат заглавия, а всички останали, вкл. и фигурите не притежават такива.

Друга бележка бихме отправили по отношение на някои терминологични неточности. Така наречените „точконосни елементи” е термин, останал в историята, поради промяна на правилата на играта,

касаеща въпроса за формиране на точките. /Рали-поинт-скоринг-систем/ Според тези промени всеки елемент може да бъде „точконосител” при направена грешка – в единия случай се дава точка на собствения, а в другия на противниковия отбор. Също така не приемаме термина „посрещач”./ който представлява работен волейболен жаргон/ и не съответства на комплексните функции на универсалния /крайния/нападател, наречен още „нападател на II темпо”.

Преценяваме, че някои от изводите звучат констативно, като не винаги са потърсени причинно-следствени връзки при изясняване на спортните събития. В повечето случаи липсват препоръки, които просто са задължителни, особено при участие на български отбори и състезатели.

Независимо от това, Вера Антонова - Върбанова полага голямо старание за своето кариерно израстване на преподавател, треньор и научен работник. Утвърждава се като добър преподавател в катедрата.

З А К Л Ю Ч Е Н И Е

Активността и посочените научни приноси на гл.ас. Вера Илиева Антонова - Върбанова, доктор отговарят на изискванията за конкурса, поради което предлагам на членовете на уважаемото Научно жури при НСА”В.Левски”, да ѝ бъде присъдена академичната длъжност „Доцент”, професионално направление 7.6 Спорт, специалност „Спорт - волейбол”.

Рецензент:

Проф. Василка Христова, доктор

София

16.02.2016г.

